Byrådsavdeling for helse, eldre og
innbyggertjenester
Rådhuset
0037 OSLO

Deres ref.:	Vår ref. (saksnr.):	Saksbeh.:	Dato:
	21/5227 - 57	Siri-Anett Myhre, 994 20 655	07.09.2022

Strategisk boligplan for eldre med hjelpebehov - uttalelse fra det sentrale eldreråd

Det sentrale eldreråd er rådgivende organ for byrådet og bystyret i saker som gjelder levekårene for eldre innbyggere i Oslo. Rådet takker for muligheten til å uttale seg om strategisk boligplan for eldre med hjelpebehov – utbygging av heldøgns omsorgstilbud for eldre i Oslo – rullering 2023 – 2032.

Rådet har laget en strategi- og handlingsplan for perioden 2020 – 2023 der bolig og bomiljø er et prioritert strategisk mål for vårt arbeid:

Eldrerådet vil stimulere til bomiljøer der eldre lett kan treffe hverandre, med integrerte fellesgoder som svømmebasseng, gjesteleilighet og fellesrom – og gjerne med barnehager i nærheten, slik at flere generasjoner kan møtes naturlig. Vi vil intensivere innsatsen for eldres bomiljøer, ikke bare i boliger. Vi vil også stimulerer til en boligpolitikk der det ikke bygges altfor tett og for små leiligheter.

Rådet mener at strategisk boligplan er grundig og gjennomarbeidet og støtter intensjonene i planen. Vi har følgende kommentarer:

Medvirkning og innbyggerinvolvering
Medvirkning og innbyggerinvolvering er omtalt flere steder i planen. Rådet mener at viktigheten av dette ikke kan vektlegges nok og etterlyser et eget punkt om medvirkning på både individ- og systemnivå. Både eldre innbyggere og pårørende, sentrale råd og bydelsråd og organisasjoner bør inkluderes i utviklingen og planleggingen av sykehjem og boliger for eldre.

Fremtidig innretning av strategisk boligplan
Det fremgår at kommende revisjon av planen også vil omfatte boliger til personer med nedsatt funksjonsevne. Økende alder kan føre til ulike former og grader av nedsatt funksjonsevne. Rådet mener det er positivt at disse tilbudene ses i sammenheng.

Velferdsteknologi

Rådet mener at det er positivt at det satses på velferdsteknologiske løsninger. Velferdsteknologi skal være et supplement og komme i tillegg til de vanlige omsorgstjenestene. Det er imidlertid viktig at dette ikke går på bekostning av nødvendige hjemmebesøk, menneskelig kontakt og forebygging av ensomhet.

Utbedring av eksisterende boligmasse

Oslo har mye gammel boligmasse som ikke er tilrettelagt for eldre og personer med nedsatt funksjonsevne. Installering av heis er et viktig tiltak for at eldre skal kunne bo lenger hjemme. Det finnes ulike støtteordninger for tilrettelegging av bolig. Rådet mener det må bli lettere å få råd, veiledning og informasjon om utbedring av bolig og det praktiske rundt det å bytte bolig. Vi foreslår at tilrettelegging av bolig blir en del av Helseveiviseren og at det også opprettes et eget veiledningskontor.

Universell utforming

Universell utforming er nevnt i planen. Rådet savner en mer utfyllende omtale av universell utforming og demensvennlige omgivelser. Rådet foreslår at krav til universell utforming bør lovfestet for eksisterende boligmasse. Rådet anmoder Oslo kommune om å være en pådriver for dette overfor statlige myndigheter.

Digital kompetanse

Rådet er kjent med at kommunens digitaliseringsetat Origo har jobbet med å utvikle Helseveiviseren. Helseveiviseren er en digital veiviser for de over 60 år som hjelper innbyggere, pårørende og ansatte i bydelene med å finne fram til riktig tilbud. "Bo hjemme lenger" er et av Origos satsingsområder. De jobber for at eldre innbyggere blir tilbudt riktige tjenester til rett tid, slik at flere opplever god helse og mestring. Det er flere eldre som ikke er digitale. Vi mener at det må satses på tiltak og opplæring for denne gruppens slik at de kan nyttiggjøre seg digitale informasjonstilbud. Rådet mener også at Origo burde vært omtalt i planen.

Fleksible boformer

Det fremgår at det er et mål at eldre skal få større valgmuligheter når det gjelder bolig, og at dette kan gjøres ved å tilrettelegge for botilbud med større variasjon. Som eksempel nevnes studenter som bor sammen eldre i Seniorhuset i Pastor Fangens vei. Rådet mener at det kan satser mer på ulike former for generasjonsboliger, offentlige bokollektiv for eldre og andre fleksible boformer. Vi foreslår at det også kan etableres løsninger der Omsorg+/omsorgsboliger samlokaliseres med langtidshjem slik at beboere slipper å flytte ved et endret omsorgsbehov.

Omsorg+

Rådet mener at Omsorg+ er et viktig botilbud og støtter målet om at det skal være Omsorg+ i alle bydeler. Det er foretatt en evaluering av Omsorg+. Rådet støtter anbefalingene til Agenda Kaupang og mener det er viktig å se på målene som ikke er nådd. Rådet mener at flerbruk og samordning med andre døgntilbud er viktige områder. Det er tre bydeler som ikke har Omsorg+ etter åpning av Teisen Omsorg+ høst/vinter 2022. Det fremgår at utgiftene til Omsorg+ er så høye at bydelene har problemer med å finne dekning i budsjettene. Dette gjelder også generelle omsorgsboliger. Rådet er opptatt av den sosiale ulikheten mellom bydeler i Oslo og mener det er problematisk at tilbudet er avhengig av bydelenes økonomi. Vi mener at det må tas hensyn til helseforskjeller og sosioøkonomiske forhold ved planlegging av omsorgsboliger og langtidshjem. Rådet mener det må bevilges mer penger slik at alle bydeler får Omsorg+ og andre omsorgsboliger.

Det fremgår at gjennomsnittlig botid i sykehjem er ca. 2,5 år. Rådet vil gjerne ha informasjon om gjennomsnittlig botid i Omsorg+.

Rådet har flere ganger tatt opp manglende rett til kommunal bostøtte i Omsorg+ og mener dette må på plass snarest.

Bemanning
I punkt 12.6.2 om driftskonsekvenser fremgår det at det vil bli behov for økt bemanning i sykehjem på grunn av nye utformingskrav og at eldres omsorgsbehov i sykehjem antas å øke. Rådet mener det må settes av mer midler til økt bemanning sykehjem og på helsehus. Vi mener at det er viktig at man også øker bemanningen i hjemmetjenestene for at eldre skal kunne bo trygt hjemme så lenge som mulig. Det er best for den som mottar tjenesten å forholde seg til så få personer som mulig. Tillitsmodellen med organisering i team er et viktig tiltak i denne sammenhengen.

Sammenheng med andre overordnede kommunale planer
Det er flere planer som omhandler levekårene for eldre innbyggere i Oslo. Rådet mener det er viktig å se planene i sammenheng og at det arbeides tverrsektorielt. I punkt 2.1 om seniormeldingen fremgår det at det er forventet at behovet til personer over 80 år vil reduseres. Rådet stiller spørsmål ved dette med tanke på den store, forventede økningen av eldre innbyggere og økt forekomst av demens.

Demografisk utvikling
Det vil bli en stor økning i andel eldre innbyggere. Rådet stiller spørsmål ved om kommunen planlegger et for lavt antall boliger.

Framskrivning av behov
I kapittel 9 fremgår det at flere eldre ønsker å bo lenger eller hele livet i sitt private hjem. Rådet mener formuleringen «private» kan tolkes som bolig man eier selv og at omsorgsboliger også bør nevnes her. Nødvendig omsorg, stell, ivaretakelse av ernæring, digital kompetanse og forebygging av ensomhet er forutsetninger for at eldre skal klare å bo hjemme med verdighet og trygghet. Vi mener at dette bør presiseres nærmere.

Langtidshjem i landsbyform
Det skal åpnes to sykehjem i landsbyform i Oslo i 2023. Rådet mener dette er et positivt tilbud og imøteser ferdigstillelsen.

Vi ønsker lykke til med videre arbeidet med planen.

Med vennlig hilsen

Sturla Bjerkaker

leder